

Nr 85

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner rörande beskattningen av skördeskadelån.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 704 av herr *Yngve Nilsson m. fl.* och II: 864 av herr *Hedin m. fl.* har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en skyndsam utredning med syfte att ersätta skördeskadelån med skördeförskott, vilka upptages som inkomst under skådeåret men vid återbetalning får avdragas i samband med inkomstdeklaration».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 864.

Under 1950-talet har jordbrukare och trädgårdsodlare vissa år beretts möjlighet att erhålla statliga skördeskadelån. För dessa lån gäller särskilda bestämmelser rörande amortering, ränteberäkning m. m. För att lindra den ekonomiska situationen för dem, som tidigare erhållit skördeskadelån och även innevarande år åsamkats skördeskador, har riksdagen nyligen i enlighet med förslag i proposition nr 168 beslutat vissa lättnader i villkoren för berörda lån. Således har möjlighet öppnats till förlängning av den för lånen gällande amorteringsfria tiden med ytterligare högst två år, tillstånd med erläggande av amortering under likaledes högst två år samt till dispens från bestämmelserna om dröjsmålsränta. Genom riksdagsbeslutet har också skett en uppmjukning av de nuvarande villkoren i fråga om statsgarantier beträffande vissa lån, som upptagits på den allmänna kreditmarknaden. Vidare har införts ett nytt system med statliga garantier för lån på allmänna kreditmarknaden å högst 20 000 kronor till jordbrukare och trädgårdsodlare, som under senare år fått skördeskador av viss omfattning.

I anledning av skördeskadorna under innevarande år har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 september 1960 medgivit att medel, som inestår å skogskonto, intill utgången av år 1960 må uttas utan iakttagande av den regel om fyra månaders uppsägningstid som ges i 6 § första stycket förordningen om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto (SFS 552/1960).

Genom beslut av 1960 års riksdag har antagits förordning om rätt till för-

lustutjämning vid taxering för inkomst. (Proposition nr 30, bevillningsutskottets betänkande nr 10.) Förordningen innebär i huvudsak följande.

Har en skattskyldigs verksamhet ett år lämnat underskott som inte kan skattemässigt avräknas mot överskott av annan förvärvskälla samma år, får underskottet utnyttjas såsom förlustavdrag senare år. Detta må ske när som helst vid taxering för de följande sex åren, dvs. en utjämning över en sjuårsperiod medges. Förlustavdraget kan fördelas inom perioden i enlighet med den skattskyldiges egna önsknings.

Som förlust räknas ej blott underskott i egentlig mening utan även andra allmänna avdrag, som skattemässigt inte kunnat utnyttjas, exempelvis kommunalskatteavdraget, avgifter till folkpensioneringen och sjukförsäkringen samt övriga försäkringsavdrag. Vidare kräves för att förlustavdrag skall kunna medges att förlusten uppkommit under ett år, då den skattskyldige varit skyldig deklarerat, samt att deklarationsskyldigheten också fullgjorts.

Uppgår förlusten under förluståret icke till 1 000 kronor, får densamma icke utnyttjas för förlustavdrag.

Förlustavdraget behöver ej fastställas till beloppet förrän yrkande om dess utnyttjande vid en senare taxering framställts av den skattskyldige. När yrkande om förlustavdragets tillgodoförande framställts, skall den skattskyldige — då så erfordras — styrka det befogade i avdragsyrkandet genom bevarade räkenskaper, anteckningar eller liknande. Anknytning har här skett till föreskrifterna i taxeringsförordningen.

Särskilda regler har uppställts för äkta makar, åsyftande bl. a. möjlighet för ena maken att överta den andres förlustavdrag.

I anledning av nyssnämnda proposition nr 30/1960 väcktes motioner med yrkande om att rätt till progressionsutjämning skulle införas vid den statliga inkomstbeskattningen i stort sett i överensstämmelse med ett förslag i ämnet av 1957 års skatteutredning. Vidare framställdes motionsvis yrkanden om utredning i syfte att pröva möjligheterna till en fullständig resultatutjämning. Därvid skulle i första hand frågan om sådan utjämning enligt den s. k. kontometoden undersökas.

I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 10 avstyrkte bevillningsutskottet berörda yrkanden. Utskottet uttalade därvid den uppfattningen att förslaget om progressionsutjämning inte borde genomföras för närvarande. Ställning till frågan om progressionsutjämning borde tas först sedan den pågående revisionen av reglerna om ackumulerad inkomst fullbordats och behovet av åtgärder på området därigenom närmare klarlagts. Beträffande yrkandet om utredning av möjligheterna till en fullständig resultatutjämning erinrade utskottet om att 1957 års skatteutredning ingående prövat frågan om användande av någon form av kontometod i detta syfte. De därvid gjorda övervägandena hade emellertid resulterat i att utredningen ansett att man i vart fall inte nu borde införa regler om resultatutjämning enligt

kontometoden. Likaså behandlade utredningen utförligt andra möjligheter till öppen resultatutjämning. Då det knappast var troligt att en ny utredning skulle kunna tillföra något för frågans bedömande väsentligt nytt material ansåg sig utskottet inte böra tillstyrka den begärda utredningen.

I en i andra kammaren under 1960 års höstsession framställd interpellation har herr Elmwall frågat om chefen för finansdepartementet har för avsikt att lägga fram förslag till en rättvisare beskattning av jordbrukare och trädgårdsodlare, som drabbats av skördeskador och i anledning därav nödgats upptaga skördeskadelån. Interpellanten har bl. a. uttalat att det framstår som angeläget, att amorteringar på skördeskadelån får betraktas som avdragsgill kostnad vid beskattningen.

I sitt den 22 november 1960 lämnade svar erinrade finansministern om att de jordbrukare, som deklarerar efter kontantprincipen, har betydande möjligheter till resultatutjämning mellan olika år, bl. a. genom att anskaffningen eller i vart fall den kontanta betalningen av inventarier och redskap kan förläggas till år med goda inkomster. Lantbrukare med skogskonton kan också använda dessa för resultatutjämning. Skulle likväl en skattemässig förlust uppkomma visst år, föreligger numera möjlighet till förlustutjämning enligt den lagstiftning, som antagits av årets riksdag. I svaret framhölls vidare bl. a. att jordbruksministern till nästa års riksdag torde framlägga förslag om ett permanent skördeskadeskydd. Med berörda redan genomförda eller planerade åtgärder ansåg finansministern att samhället givit en betydande hjälp mot skördeskador. Några ytterligare åtgärder på skatteområdet med sådant syfte ställdes inte i utsikt.

I de förevarande motionerna har bl. a. framhållits att stödlån och garanti-lån i många fall innebär en omedelbar och värdefull hjälp för den ekonomiskt drabbade jordbrukaren. I synnerhet för låntagare, som under en följd av år nödgats anlita ifrågavarande låneformer, kan desamma dock leda till en avsevärd och allvarlig ekonomisk belastning i samband med att amorteringarna skall verkställas. Enligt motionärernas mening är det angeläget att nya vägar prövas i syfte att undvika en dylik utveckling, och att man i stället underlättar för låntagaren att klara återbetalningarna av sina till följd av skördeskador ådragna skulder. En anordning bör övervägas, enligt vilken lånen skulle upptas såsom inkomst i deklarationen för det år, då skördeskadorna inträffat. Häremot skulle svara att inte endast räntekostnaderna utan även amorteringarna på lånen finge avdras från intäkterna i samband med inkomstdeklarationens upprättande. Ett sådant förfarande avviker visserligen från gängse taxeringsmässiga bestämmelser i fråga om lån och amorteringar men innebär i princip blott en resultatutjämning. Skördeskadelån kan enligt motionärernas mening inte jämföras med vanliga lån, efter-

som de är betingade av exceptionella förhållanden. För att ytterligare understryka detta föreslås i motionerna att skördeskadelån fortsättningsvis benämnas skördeförskott.

Utskottet

Såsom framgår av den ovanstående redogörelsen har statsmakterna under senare år lämnat jordbrukare, som drabbats av svårare skördeskadador, stöd i form av lån. Beträffande skördeskadador under år 1960 har stödåtgärderna givits formen av dels statlig kreditgaranti för lån på allmänna kreditmarknaden till visst belopp och dels lättnader på olika sätt i amorteringsvillkoren m. m. för lån, som upptagits i anledning av skördeskadador under tidigare år. Vad angår framtida skördeskadador kan förväntas att 1961 års riksdag kommer att föreläggas proposition med förslag om permanent skördeskadeskydd.

De sålunda utgående lånen räknas i enlighet med en grundläggande princip vid beskattningen inte till skattepliktig inkomst för låntagarna. Häremot svarar att avdrag inte medges dessa för avbetalning å lånen.

De förevarande motionerna avser att åstadkomma sådan ändring av beskattningsreglerna att jordbrukare blir skattskyldiga för mottagna skördeskadelån men att å andra sidan återbetalningar å lånen förklaras avdragsgilla. Motionärerna yrkar skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om skyndsamt utredning i detta syfte.

Den avsedda författningsändringen skulle — såsom motionärerna framhållit — innebära en ökad möjlighet till skattemässig resultatutjämning. Utskottet vill med anledning härav erinra om att årets riksdag vid vårsessionen beslutat införa rätt till förlustutjämning vid beskattningen. De jordbrukare, som på grund av felslagen skörd erhåller så låga intäkter i jordbruket ett år att underskott uppkommer vid inkomsttaxeringen för nämnda år, har — i den mån underskottet inte kan avdras från överskott samma år av andra förvärvskällor — möjlighet att med stöd av lagstiftningen om förlustutjämning tillgodogöra sig avdrag för underskottet vid taxeringarna för något av de därpå följande sex åren. I samband med denna lagstiftning avisade riksdagen motionsvis framställda utredningsyrkanden om rätt till allmän resultatutjämning.

Utskottet vill vidare erinra om att Kungl. Maj:t i anledning av årets skördeskadador beslutat medge att medel, som inestår å skogskonto, må utbetalas utan iakttagande av eljest föreskriven uppsägningstid å fyra månader.

Lagstiftningen om förlustutjämning samt rätten att disponera skogskontomedel är några av de möjligheter till skattemässig resultatutjämning som för närvarande står jordbrukarna till buds. Att härutöver i resultatutjämnande syfte överväga särskilda beskattningsregler för skördeskadelån anser utskottet inte böra komma i fråga, främst med hänsyn till att en lagstiftning av

den innebörd motionärerna avsett skulle strida mot en grundläggande princip i vår skattelagstiftning. Utskottet anser sig således inte kunna tillstyrka det i motionerna framförda utredningsyrkandet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I: 704 av herr Yngve Nilsson m. fl. och II: 864 av herr Hedin m. fl. rörande beskattningen av skördeskadelån icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 november 1960

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Jansson, Bengtson*, Anders Johansson, Wårnberg, Torsten Mattsson, Yngve Nilsson, Kronstrand och Helleblad; samt

från andra kammaren: herrar Kollberg, Allard, Vigelsbo, Nilsson i Båstekille, Christenson i Malmö, Andersson i Essvik, fru Holmqvist, herrar Forsberg, Stiernstedt* och Carlstein.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *Bengtson, Anders Johansson, Torsten Mattsson, Yngve Nilsson, Kronstrand, Kollberg, Vigelsbo, Nilsson* i Båstekille och *Stiernstedt*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 704 av herr Yngve Nilsson m. fl. och II: 864 av herr Hedin m. fl. — ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av förenämnda motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsamt utredning med syfte att ersätta skördeskadelån med skördeförskott, vilka upptages som inkomst under skadeåret men vid återbetalning får avdragas i samband med inkomstdeklaration.